

Недостаточная для современных возможностей взаимодействия между различными образовательными структурами языковая подготовка, которая очень тормозит процесс реформирования образования.

Современное образование предполагает активное формирование навыков проектных технологий во всех областях знаний, умение находить грантовые ресурсы как одного из факторов развития образования, финансирования его отдельных направлений. А это в свою очередь предполагает и иной стиль работы – на результат, а не на процесс; на проблему, а не на мероприятие в плане. В свою очередь это предполагает и иную систему определения эффективности работы преподавателя, научного сотрудника. Большую роль при этом могут сыграть программы образовательных и научных обменов, межуниверситетских проектов.

Это лишь некоторые направления, которые, по мнению автора, актуализируют проблему адаптации образования в постсоветских государствах к современным мировым стандартам его развития.

БОЛОНСЬКИЙ ПРОЦЕС І УКРАЇНА: ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ

Доп. - Снитнікова О., ІН-33
Наук. кер. – доц. Жук М.В.

Приєднання України до Болонського процесу є винятково важливим на шляху євроінтеграції нашої держави. Але модернізація національної системи освіти і входження її до європейського освітнього простору – це досить довгий шлях, який передбачає як нові можливості так і ризики.

Реформування вітчизняної освітньої сфери вже давно потрібно Україні, яка, маючи величезні можливості, дуже мало практично їх використовує. Ми, маючи один з найвищих у світі індексів освіченості (98%) і значний потенціал, залишаємося країною з низькотехнологічною промисловістю й

слаборозвиненою інформаційною інфраструктурою. І з огляду на це перспективи, що відкриває Україні Болонський процес, є дуже значними.

Це рівність доступу до якісної освіти будь-якого рівня, гнучкий шлях здобуття вищої освіти, можливість закінчення навчання без жодних перешкод, пов'язаних із матеріальним чи соціальним становищем, забезпечення якості освіти — невід'ємні атрибути громадянського демократичного суспільства, які досить належним чином не реалізовані у нашій державі.

Це наднаціональна система кваліфікацій, узгоджений пакет європейських стандартів і керівних принципів забезпечення та визнання ступенів і термінів навчання. Відсутність цієї схеми зараз викликає цілий ряд проблем для українців, наприклад, молодим спеціалістам, що щойно отримали якісну за вітчизняними критеріями вищу освіту та мають бажання працювати за отриманим фахом за кордоном, доводиться стикатися з проблемою визнання отриманих ними документів про вищу освіту, що стає перешкодою для отримання престижної роботи та відповідну оплату праці, тому вирішення цих питань є необхідним.

Це нові можливості співробітництва в науковій сфері, доступ до розробок європейських вчених, спільна робота, обмін ідеями. Адже сьогодні можливості співробітництва між науковцями, працівниками вищих навчальних закладів та студентами обмежені. Кордони, мовний бар'єр, економічне становище держави, відсутність налагоджених схем для співробітництва — все це стає перешкодою для їх мобільності між вищими навчальними закладами та між державами, що давно вже є важливою якісною особливістю європейського освітнього простору.

Слід зазначити, що вигоди від впровадження Болонського процесу є взаємними. З одного боку, перед нами постає можливість вирішити ряд проблем освіти, що в свою чергу зможе привести до поліпшення якості життя українців. З іншого боку, наші науковці, які володіють значним потенціалом,

зможуть внести нову хвилю в науку та освіту Європи, що в цілому позитивно вплине на привабливість європейської системи освіти.

Безперечно, перспективи, що їх надає успішне провадження Болонського процесу Україні, величезні. Та при цьому виникає цілий ряд ризиків, лише уникнувши які можна отримати бажані результати. Головною причиною їх виникнення є значні відмінності освітніх традицій, що формувалися протягом багатьох років в Україні, від європейських. Ідеї, втілені у Болонському процесі, спираються на фундаментальні цінності європейських університетських традицій. І з огляду на усталені порядки, традиції та менталітет українців втілення цих ідей може бути ускладнене.

Поряд цим постає ризик втрати тих унікальних традицій нашої системи освіти, які виховали багато видатних вчених і спонукали багатьом корисним винаходам. Наша вітчизняна сфера освіти дуже своєрідна і необдумане впровадження європейських підходів може зламати найцінніші риси системи, що створювалася століттями.

Не менш важливий ризик — це поверхнєве запровадження засад Болонського процесу в Україні. У такому випадку виникає небезпека залишитися з існуючими проблемами в освіті, які не можуть бути компенсовані навіть тими перевагами, що передбачає входження в європейський освітній простір.

Але, мабуть, найбільшим ризиком є сукупність описаних вище можливостей, коли поточні проблеми не вирішаться, а лише загостряться завдяки тому, що унікальні традиції освіти будуть зламані і будуть запроваджені ті елементи європейської системи освіти, що не буде давати практичну користь у нас. У цих випадках всі ті зусилля та кошти, що будуть направлені на розвиток нашої освіти при орієнтації на європейський освітній простір, можуть бути марними.

Я хочу підкреслити, що джерелом цих ризиків є не сам Болонський процес, а необдумане впровадження його засад у нас через понівечення існуючих традицій. І джерелом ризику

може бути впровадження єдиних схем у всіх навчальних закладах, при нехтуванні усталеними в них успішними методиками навчального та позанавчального процесу.

І тому впровадження Болонського процесу в кожному окремо взятому вузі повинне реалізовуватися по-різному, враховуючи сформовані традиції та ті позитивні елементи, що існують у навчальному процесі вузу, які забезпечують високий рівень навчання та сприяють підвищенню мотивації студентів до подальшого розвитку, ведуть до збільшення престижу навчального закладу та конкурентоспроможності його випускників на ринку праці, тобто ті, що підвищують привабливість навчання у цьому вузі для студентів.

При цьому є ціла низка ризиків у процесі залучення до європейської системи освіти і на рівні вищих навчальних закладів.

Так сьогодні пріоритетним напрямком розвитку освіти є дослідницька діяльність. На конференції міністрів країн Європи, відповідальних за сферу вищої освіти (м. Берген, 19-20 травня 2005 р) учасники наголосили на важливості дослідницької діяльності і навчання в цій сфері щодо підтримки та підвищення якісного рівня Загальноєвропейського простору вищої освіти і посилення його конкурентоспроможності і привабливості.

Але для проведення досліджень чи написання наукових робіт студент або науковець потребує певних ресурсів. І не секрет, що у багатьох, особливою провінційних, вузах, часто не вистачає сучасних підручників та наукових періодичних видань у бібліотеках та на кафедрах, відсутній масовий безкоштовний доступ до глобальної мережі Інтернет, де можна підібрати матеріали, необхідні для роботи над науковими працями, дослідженнями, для більш досконалої підготовки до практичних та семінарських занять. Крім того, поширеним є явище невміння працювати з комп'ютерною технікою, що за європейськими стандартами є необхідним навиком для будь-якої людини. Що стосується інноваційної діяльності тут виникає ще більший ризик її унеможливлення через ту ж саму проблему недоліку ресурсів для її проведення. У таких умовах впроваджувати

Болонський процес буде дуже складно, бо першим етапом має стати вирішення саме цих проблем. Крім того, відсутність необхідних ресурсів для навчання ставить під сумнів якість освіти, що декларується як один з найважливіших принципів європейської системи освіти.

Варто розглянути ще один ризик, що може виникнути при становленні Болонського процесу у державі. Часто як студенти, так і викладачі з недовірою відносяться до впровадження європейських стандартів у освіту. Частково це консервативні за характером люди, що звикли вчитися та працювати за існуючими нормами і не мають бажання щось змінювати, маючи страх, що зміни можуть негативно вплинути на якість їхнього життя. У даному випадку проблема має психологічне підґрунтя. Але є й такі люди, що завжди відкриті для якихось позитивних змін, але негативно відносяться до Болонського процесу через недостатню обізнаність у цьому питанні, коли в умовах браку інформації висновки робляться на основі тих, часто невірних, даних, що спираються на емоції, а не на факти, які вони одержують від свого оточення. Дуже багато студентів знають про Болонський процес лише те, що він буде впроваджуватися у їхніх вузах. Насправді інформації по цьому питанню дуже багато. Проблема стоїть так гостро, бо сьогодні не всі джерела інформації, насамперед глобальна мережа Інтернет, відкриті для нашого суспільства. Вирішенням проблеми є ознайомлення людей з цим питанням через проведення лекцій в університетах, публікації у тих виданнях, які користуються попитом у молоді.

Отже, Болонський процес, який є дуже важливим на шляху євро інтеграції України, відкриває перед державою багато перспектив, та разом з цим його впровадження несе у собі цілу низку ризиків. Орієнтація на його засади не повинна призвести до докорінної перебудови нашої системи освіти, що закреслить усталені традиції українського освітнього простору, або ж, навпаки, лише до поверхових перетворень, що не будуть мати практичного значення. Ця перебудова має бути глибокою, але послідовною, впроваджуватися мають ті елементи європейської системи освіти, що мають практичне значення для України та

сприяють інтеграції національної системи освіти в Європейський простір, при цьому важливо зберегти ті традиції навчального процесу наших вузів, що довели свою корисність і навіть необхідність.

ПСИХОЛОГІЯ ПІДПРИЄМНИЦТВА

Доп.- Подужайло О., ЕФ – 46
Наук. кер. – ст. викл. Сахно П.І.

За період, що минув від початку радикальних економічних реформ, важко назвати в нашій країні науку, яка була б актуальнішою, ніж економічна психологія. Як самостійна галузь знання, ця наукова дисципліна стала формуватися в першій третині ХХ ст. Економічна психологія в широкому розумінні є психологією суб'єкта господарських відносин, яким може бути одна людина, нація, організація чи держава.

На сьогодні в міжнародній економічній психології сформувались такі напрямки досліджень: психологія підприємництва, психологія грошей, психологія споживання та ін.

Найхарактерніша риса ринкових відносин – підприємництво, яке як соціально-психологічне явище є предметом активного дослідження зарубіжних і вітчизняних вчених, бо однією з найбільш важливих його соціальних функцій є підвищення добробуту суспільства.

Одним із перших дослідників, який створив найціліснішу концепцію підприємництва, був австрійський економіст Й. Шумпетер. Він визначав сутність підприємництва його функцією реалізації нововведень у виробництві, створенні нових комбінацій факторів виробництва і запровадженні їх в економіку з метою забезпечення економічного зростання.

Ідеї Й. Шумпетера знайшли підтримку у працях В. фон Хайека, який теж сутність підприємництва вбачає в пошуку й вивченні нових економічних можливостей. Таких же поглядів дотримуються Дж. Долан і Е. Лідсей. Отже, основа підприємництва – це акт відкриття нових прибуткових